

מדינת ישראל

בתי הדין הרבניים

תיק 1218235/2

ב"ה

בית הדין הרבני הגדול ירושלים

לפני כבוד הדיינים:

הרב יעקב זמיר, הרב אברהם שינדלר, הרב ציון לוזאילח

המערערת: ת"ז (ע"י ב"כ עו"ד אברהם קורחוב)

נגד המשיב: ת"ז (ע"י ב"כ עו"ד אביגיל שיינין ועו"ד צביה מושקוביץ)

הנדון: צווים אחרים

החלטה

בט"ו בתמוז התש"ף (7.7.2020) הבהיר והורה יושב ראש מותב זה, החתום מטה, כדלהלן:

[...] עניינו של ערעור זה הוא, כזכור, בהחלטת בית הדין קמא שהגביל את הצו למדור ספציפי שניתן בעניינה ולטובתה לשישה חודשים בלבד. ברם עתה כבר בוטל הצו לגמרי משניתן פסק דין לגירושין [...] ומשלא הוגש ערעור עלינו לראות את פסק הדין כחלוט ולגזור מכך את ההכרעה בענייננו [...]

לכאורה דינו של הערעור להימחק עתה מבלי שנזדקק לדון בו במשקפי המועד שבו הוגש, היינו: בין שבשעתו אכן היה מקום ליתן צו ארוך טווח ובין שלא היה לכך מקום [...] עם זאת, מאחר שכבר התקיים הליך ואף הושקעו בו משאבים ייתכן שיש לצדדים זכות לבקש את ההכרעה בו, אף שעתה נעדרת היא השלכה מעשית לכאורה, וייתכן שיש מקום גם לפסיקת הוצאות – וכאמור לעיל בקשות בעניין זה גם הן כבר הוגשו – אלא שספק אם יש הצדקה אמיתית לכך ולספק זה יש להוסיף כי פסק דין כזה צריך להינתן כמובן בהרכבו המלא של בית הדין ולא ביחיד ומאחר שלאחרונה בא שינוי בהרכב בית דיננו יצריך הדבר גם מתן החלטה בהתאם לתקנה ע"א לתקנות הדיון.

נוכח האמור אני מורה כי הצדדים יגיבו, במקביל, בתוך שבועה ימים מהיום ויביעו את עמדתם בשאלה אם נחוצה הכרעה בערעור לגופו ובשאלת ההוצאות או שמא נכונים הם לוותר על הכרעה כזו משחדלה להיות משמעות אופרטיבית לפסיקה לגופו של ערעור.

הצדדים מתבקשים להגיב תגובה קצרה ועניינית לשאלה זו עצמה ולא לשוב ולהעמיס בה את טענותיהם שלגופו של עניין.

הצדדים יביעו את עמדתם במסגרת תגובה זו, ובהתאם לתקנה ע"א לתקנות הדיון, גם בשאלת המשך ניהול ההליך, אם יוחלט שאכן יש ליתן בו החלטה לגופו, היינו אם לדעתם יש להמשיך בדיון מהנקודה שבה פסק על אף חילופי הגברי בהרכב בית הדין או שיש לחדש את הדיון משלב מוקדם יותר בהליך.

מדינת ישראל

בתי הדין הרבניים

לאחר קבלת התגובות יורה בית הדין על סגירת התיק או על המשך ההליך (ועל האופן שבו יימשך, אם אכן כן).

עתה לפנינו תגובות הצדדים. שלא במפתיע מבקשת המערערת להורות על סגירת התיק ללא המשך דיון – ותוך שהיא מביעה את עמדתה כי יכול הדבר להיעשות בידי ההרכב החדש של בית הדין ללא שידון בהליך משלב מוקדם כלשהו שלו – וכמובן ללא שתחויב בהוצאות, בעוד המשיב מבקש עתה להכריע בהליך לגופו, אף לחייב בהוצאות, אם כי אף הוא סבור שיכול הדבר להיעשות בהרכב הנוכחי תוך הסתמכות על החומר שבתיק וללא החזרת גלגלי ההליך לאחור, לשלב קודם כלשהו.

איש מהצדדים לא נתן דעתו ועל כל פנים לא הביע את עמדתו במפורש בשאלת ניהול ההליך אם לא תתקבל עמדתו לגבי תוכן ההחלטה. זה אומר: מוכן אני כי ההרכב החדש יפסוק לפי החומר שלפניו ויקבל את עמדתי שלי, וזו אומרת: נכונה אני כי יסגור את התיק ללא הכרעה לגופו וללא חיוב בהוצאות, תוך קבלת עמדתי שלי.

לא זה שהתבקשו הצדדים להשיב. פשיטא כי כל צד בכל הליך מוכן שתתקבל עמדתו ללא דיון נוסף ופשיטא כי לא אכפת לו מי הוא שיקבל אותה, השאלה היא מיהו שידון וכיצד ידון אם לקבל את העמדה תוך שבעל העמדה יודע ומוכן מראש כי אפשר שלכסוף לא תתקבל עמדתו. ככלל גלוי וידוע הוא שהסכמה לדרך זו או אחרת של ניהול הליך משפטי או לסמכות לניהולו אינה עשויה להיות מותנית בתוצאה זו או אחרת של ההליך – דרישה כזו היא סתירה לעצם מהותו של הליך שיפוטי ומושכל ראשון הוא כי אין להעלותה על הדעת.

מכל מקום אין אנו כפופים בעניינה של תקנה ע"א לרצון הצדדים או לעמדתם אלא לדין עצמו, כל שמצווה תקנה ע"א לתקנות הדיון הוא כי החלטתנו בעניין זה תתקבל לאחר שתינתן לצדדים הזדמנות להביע את עמדתם וזו אכן ניתנה.

לעצם העניין רשאים אנו להביא בחשבון מכל מקום כי שני הצדדים הביעו בדבריהם את העמדה העקרונית, שמא את התחושה העקרונית, כי נקעה נפשם מההליכים וחפצים הם לסיימם ללא דיונים נוספים, אף כי הסכמה מפורשת נתן כל אחד מהם רק לסיום כזה שיהיה לשביעות רצונו. יוער גם כי התנגדות מפורשת לסיום ההליך אף אם תהיה ההחלטה שונה – לא הביע אף אחד מהצדדים.

מעבר לכך נאמר עוד:

המשמעות האופרטיבית של הכרעתנו היא בנוגע לסוגיית הוצאות המשפט בלבד. משכך, ומאחר שתפקידו של בית הדין בדין תורה הוא הכרעה מעשית בסכסוך שבין איש ובין רעהו ולא הכרעות הצהרתיות גרידא, הרי שחובת בית הדין לניהול ההליך בדרך של "ועמדו שני האנשים אשר להם הריב", "שמוע בין אחיכם" וכו' נגזרת ונמדדת לפי מהותה של השאלה המעשית. משכך אי שמיעתם של חלק מחברי מותב זה את דברי הצדדים בדיון בסוגיית הצו למדור ייחודי עצמה תגרע מיכולתו של מותב זה להכריע בסוגיית ההוצאות רק אם נרצה להסתמך על שאכן נאמר באותו דיון ועל ההתרשמות מהתנהלות הצדדים בו לעיני בית הדין. לא כך אם תבוא הכרעתנו על יסוד עובדות הגלויות לנו מהחומר שבתיק אף ללא שמיעת הצדדים ובכחינת "לא תהיה שמיעה גדולה מראיה", עובדות שלגבי ההתרשמות מהן אין הבדל בין מי שנכח בדיון האמור למי שלא נכח בו.

לאחר העיון בחומר שלפנינו סבורים אנו כי אכן די לצורך הכרעתנו בחומר שבתיק ואין צורך בקיום דיון נוסף וודאי שלא בחזרה לשלבים קודמים של ההליך, דבר שאין לו הצדקה משכלה ההליך העיקרי, שיגרור את שני הצדדים להוצאות ולטרחה נוספות ומיותרות ושספק אם יוכל לתרום במאומה גם משום שלאחר שתמה לה הסוגייה העיקרית והטיעונים שייטענו יהיו מראש כשלעניני כל

מדינת ישראל

בתי הדין הרבניים

צד עומדת סוגיית ההוצאות לבדה עשויים שלא לשקף בכנות את טענותיו ואת כנותן בפי שהיו בהליך העיקרי.

נוסיף גם ונאמר כי על אף שהצדדים התבקשו להגיב בקצרה רק בנוגע לשאלה אם דרושה הכרעה בערעור לגופו – וכיצד יש ליתנה לדעתם לאור תקנה ע"א – ולא לגופו של עניין, בפועל הביעו שני הצדדים בתגובתם גם את טענותיהם, טענות שכפי שהוזכר בהחלטה קודמת גם עלו בבקשות קודמות, בכל הנוגע לכנות הערעור לשעתו ולנגזרות שלה לעניין ההוצאות.

משכך אין אנו זקוקים גם למהלך דרשלי של החלטה על דרך ניהול ההליך (כאמור) ואחר כך ניהולו בפועל בדרך של הוראה לטעון ולהגיב לגופו של עניין, השולחן ערוך כבר לפנינו ועליו הטענות והתגובות ובעיקר כאמור העובדות.

פסק דינו החלוט של בית דין קמא קובע בין השאר כך:

תביעת "שלום בית" זקוקה לבסיס רחב ביותר של הוכחת כנות. במקרה זה נראה בכירור כי אין כל כנות בתביעתה, שכן גם האישה מודה שהצדדים אינם מקיימים יחסי אישות זה שנים רבות, למעט פעמים בודדות ביותר, למרות זאת, תביעת "שלום הבית" של האישה באה לאוויר העולם רק כתגובה לבקשת הבעל לפירוק שיתוף בבית המשפט כמפורט לעיל, מה שמלמד על מידת כנותה.

נוסף לכך, גם בתביעת שלום הבית פצחה האישה במסע האשמות נרחב כנגד הבעל, אילו לא הופיעה הכותרת "שלום בית" בראש התביעה ונעדרה ממנה הבקשה האופרטיבית שהוגשה במקביל לה (צו למדור ספציפי), ניתן היה לקבוע בוודאות שמדובר בתביעת גירושין.

למרות זאת, בית הדין לא סגר בפניה את הדלת ונתן לה את הסעד המשמעותי של צו למדור ספציפי למשך שישה חודשים, במקביל להוראה כי עליה לפעול ככל יכולתה לצורך כך.

האישה לא הציגה כל הוכחה שכזו מעבר לבקשה להארכת הצו והצגת הודעות טקסט שנכתבו סביב תקופת ההליכים המשפטיים ביניהם, אשר לפיכך לא ניתן להסיק מהן כוונות אמיתיות וכנות.

אנו לא עסקנו כאמור בתביעת הגירושין או שלום הבית לגופה, אבל פסק הדין המדובר חלוט הוא כאמור וככזה יש לראות כאמור בו – בוודאי מהנאמר בליבת פסק הדין ולא כאמירת אגב כלשהי – עובדות ששוב אין להשיג עליהן. אמירתו של פסק הדין כלה ונתרצה היא: מלכתחילה הייתה כנות תביעת שלום הבית מוטלת בספק, בלשון המעטה, וכעת אפשר לקבוע קרוב לוודאי כי לא הייתה כנה.

לפנינו הוגש הערעור על הגבלת הצו למדור ייחודי לשישה חודשים. ברי כי צו הנסמך על תביעה שבדיעבד התברר כי אינה כנה – אף שבית הדין נתנו בצדק טרם יכול היה לקבוע את חוסר הכנות בוודאות – היה ראוי לו שלא יבוא לעולם כלל ולא היה בא לעולם לו יכול היה בית הדין שנתנו לדעת את האמת, אמת שלמבקשת הצו – מערערת דנא – הייתה ידועה כמובן. על אחת כמה וכמה ברי כי לא היה מקום לעתור לבית דיננו ולבקש לבטל את ההוראה בדבר הגבלת הצו לשישה חודשים בלבד.

לא זו אף זו: לו כנה הייתה הבקשה הראשונה ולו כנים היו דברי המערערת בערעור היה עלינו לצפות כי תנצל את מרווח הזמן לפעול כדי לנסות ולקדם את שלום הבית ולהצדיק את הארכת תוקפו של הצו – אם בהחלטה של בית דין קמא גופו ואם בידי בית דיננו ובמסגרת קבלת הערעור. משלא פעלה המערערת כך אות וסימן הוא כי קרוב לוודאי שמלכתחילה אכן לא הייתה כנות

מדינת ישראל

בתי הדין הרבניים

בבקשת ואף ערעורה לא היה אלא מהלך טקטי שנועד להרוויח זמן, לייגע את המשיב או שניהם גם יחד.

נוסיף ונאמר כי אף אם נרחיק לכת בלימוד זכות ונאמר כי מלכתחילה אכן קיוותה המערערת לשלום בית וסברה כי זכאית היא משום כך או לשם כך למדור ייחודי ארוך טווח, אלא שאחר כך נואשה ולא פעלה כאמור, הרי שמצופה היה כי תמשוך את ערעורה זה מכבר. אך אף זאת לא עשתה, אף לאחרונה כאמור הגישה עוד בקשות להכרעה לגופו של ערעור, ולמעשה רק עתה בראותה כי 'כלתה אליה הרעה' ביקשה לסגור את התיק ללא הכרעה לגופו.

כאן גם תשובה לדברי בא כוח המערערת כי מרשתו אכן חפצה בשלום בית אלא שכלו כוחותיה לנהל הליכים וכי בהעדר עילת גירושין מלבד חוסר הסיכוי לשלום בית – אליבא דבית דין קמא – היה מקום לתביעתה ואף לערעורה: לו יהי כדבריו שכנה הייתה מתחילה התביעה לשלום בית, אף שהחלטת בית דין קמא החלוטה אינה גורסת כך כאמור, מכל מקום משנואשה מרשתו וכלו כוחותיה – והללו הן לא כלו זה עתה בשל החלטת בית דין קמא שכן כפי המשתקף מהדברים זה כמה חודשים שלא פעלה למען השגת אותה מטרה נעלה של שלום בית – מדוע לא משכה את ערעורה?

אשר לטענתו כי בהיעדר עילת גירושין מדוע תפסיד מרשתו את מדורה נזכיר כי אף אם נניח שטרם הגירושין זכאית אישה לעיתים למדור למרות הפירוד שבין הצדדים ולמרות חוסר הסיכוי, לדעת בית הדין, לשלום בית, כל עוד האשם בפירוד ובגירושין הוא הבעל, וכך הדבר לטענת המערערת, מכל מקום ספק גדול בלשון המעטה אם אפשר לטעון כך מששוכנע בית הדין לא רק כי אין סיכוי לשלום בית אלא גם כי התביעה לו לא הייתה כנה. (נעיר כי לדברי בית דין קמא בשולי החלטתו כי זכאית האישה לנסות לשכנע את בעלה לשוב לשלום גם עתה אין כל נגיעה לאמור – זכות יש לה, השאלות הן אם יש סיכוי ואם יש או הייתה כנות בבקשה זו עד כה ועל אלה השיב בית הדין ברורות). והעיקר: אף אם נניח כי גם בכהאי גוונא יש זכאות למזונות ולמדור, עדיין אין זו זכאות ל'מדור ייחודי' שאינו אלא סעד לתביעת שלום הבית, ומה גם שמזונות ומדור כשלעצמם כלל לא נתבעו בבית הדין.

בנסיבות אלה אין מנוס מהמסקנה כי הערעור – ערעור סרק היה, ואין צורך כאמור לעיל לבחון לשם כך את דברי הצדדים בדיון שהתקיים טרם נוצרו כל העובדות האמורות וודאי טרם נודעו. מטעם זה אין גם משמעות לאמירת בית הדין באותו דיון – אמירה המצוטטת עתה בדברי המערערת – "זה לא ערעור סרק, היה לו מקום". בין שכך התרשם בית הדין אז ובין שלא כך התרשם – וכאמור ההתרשמות גופא אולי אינה יכולה לסייע לבית הדין הנוכחי לפסוק ולהוציא ממון לו נדרש להסתמך עליה, ולו לכך נדרשנו אפשר שהיה עלינו לקיים דיון נוסף ולהתרשם שנית – עתה הוכיח סופו של ערעור על תחילתו, ושוב אין אנו זקוקים כלל לבחון את ההתרשמות שהייתה נכונה, אולי, לשעתה.

פסק דין ומתן הוראות

סוף דבר:

א. בית הדין קובע כי הערעור דנן ערעור סרק היה ומשכך דינו להידחות תוך חיוב בהוצאות משפט לטובת המשיב.

ב. מכל מקום בהתחשבות במכלול הנסיבות, לרבות במתואר גם בפסק דינו של בית דין קמא, ומשנחסך גם מהמשיב הצורך לשוב ולהתדיין לפנינו עתה לעניין זה, אין אנו מוצאים לנכון לחייב בהוצאות נכבדות ואף לא במלוא הסכום שהופקד כערובה להוצאות המשפט אלא ב-5,000 ש"ח בלבד. ומטעמים אלה גם לא נחייב בהוצאות משפט לטובת אוצר המדינה.

ג. הסכום האמור ישולם למשיב מתוך הערובה שהפקידה המערערת בקופת בית הדין (וכמתועד בתיק 1218235/1). יתרת הערובה תושב למערערת.

מדינת ישראל

בתי הדין הרבניים

- ד. עם מתן פסק דין זה ייסגר התיק.
ה. פסק הדין מותר בפרסום בכפוף להשמטת פרטיהם האישיים של הצדדים.

ניתן ביום כ"ד בתמוז התש"פ (16/07/2020).

הרב ציון לוחאילוח

הרב אברהם שינדלר

הרב יעקב זמיר

(נ.ב. תודתנו נתונה לעוזר המשפטי הרב יחיאל פריימן, שסייע בהגהת ועריכת פסק הדין)

העתק מתאים למקור
בנימין שונם, המזכיר הראשי
נחתם דיגיטלית ע"י הרב אברהם שינדלר בתאריך 16/07/2020 15:31